

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

v medicíně čekáme měsíce a roky, než jsou výsledky našich výzkumů publikovány. Publish or perish, publikuj nebo chcišpni. Velký přetlak nabízených rukopisů vede k tomu, že výsledky jsou přijaty třeba až ve čtvrtém nebo pátém časopisu. Vlastní posuzování práce je někdy do značné míry subjektivní, recenzenti mohou a nemusí být nejlepšími odborníky v tématu. Také nemusí být vždy bez vlastních zájmů nebo bez předsudků k rukopisům ze země, které nejsou publikační velmocí (jako jsou obě naše země). I vynikající práce nemusí být publikovány včas. Systém volá po změně – jak z toho? Rýsuji se tři cesty. Novinkou jsou repozitáře, tedy internetová úložiště, kam se ukládají hotové práce před odesláním do časopisu. Předpokladem je, že repozitáře budou všeobecně uznávané, dostupné a nebudou v rozporu s možností publikovat v řádném periodiku. Fyzikové mají takový systém již 25 let, jmenuje se arXiv; finančně jej podporuje asi 200 univerzit a sponzorů. Rukopisy jsou neanonymně diskutovány a kritizovány, takže nikdo si netroufne poslat nekvalitní práci. V medicíně jde o novinku, ale vloni jeden repozitář získal podporu Wellcome Trust a letos další od Bill and Melinda Gates Foundation – to jsou velcí hráči na poli podpory vědy. Podmínkou uložení druhého repozitáře je závazek, že za pozdější publikaci v časopise autoři nebudou platit. Druhým problémem jsou recenze. Zdá se, že jedinou cestou je, aby nebyly anonymní. Sehnat recenzenta je ovšem pro editora již dnes problémem. Ještě dál jde třetí cesta – zpochy-

bňuje současný systém hodnocení publikací podle renomé časopisu, tedy především na podkladě impakt faktoru (IF) nebo pořadí mezi jinými časopisy z oboru (ranking). Diskutuje se, jak více zohlednit konkrétní dopad práce – kolikrát byla zhlédnuta (což nemusí být úplně objektivní), kolikrát citovaná, u klinických prací využití při tvorbě guidelines atd. Která práce je hodnotnější – ta, která vyšla v časopise s IF 2 a byla za dva roky citovaná desetkrát, nebo ta, která vyšla v periodiku s IF 8, ale citovaná nebyla?

Kde publikovat? Denně dostávám výzvy publikovat v časopisech, které mají název podobný renomovanému žurnálu, třeba Journal of Neurology & Translational Neuroscience, Brain and Mind, Archives of Medicine. Jsme zaplavováni internetovými časopisy, které se tváří seriózně, tvrdí, že jsou kvalitní a umožní čtenářům přístup zdarma v systému open access. To je jistě správné, odborná periodika by měla přistoupit na systém open access. Dnes za publikaci platí autor, někdy hodně. Třeba cena publikování v časopisech řady PLOS se pohybuje mezi 1000 a 3000 US\$. Vzhledem k velmi nízkým nákladům – editoři i recenzenti pracují stále zdarma – jde o velmi výnosný obchod. Některé instituce považují tento systém za tunelování prostředků na vědu. Velká většina internetových časopisů je nekvalitních – čistý kšeft. Říká se jim predátorské časopisy. Existují i kvalitní časopisy (včetně PLOS), které využívají výhody internetu – například flexibilní komunikaci mezi autorem,



editorem a recenzentem. Samozřejmě, i u mnoha papírových časopisů, je možnost přidat na webovou stránku suplementární materiál, který se nevešel do článku. Nebo přesunout část publikací do internetové verze. Touto cestou jde i Neurologie pro praxi, publikujeme plnohodnotné články, které mohou být delší než v papírové verzi, na webu Neurologie pro praxi. Zatímco na tištěný článek se musí čekat měsíce (i Neurologie pro praxi má přetlak rukopisů), článek na internetu vyjde ihned po přijetí a jeho citace je uvedena do prvního papírového čísla. Již léta tak činíme s videokazuistikami.

Predátorské časopisy se ovšem snaží. Chcete uvádět ve vašem CV, že jste editorem nebo členem Mezinárodní redakční rady? Prosím, v poště jistě najdete dostatek nabídek. Pokud vidíte svoje renomé spojené s edukací, nabízí se například Scirea Journal of Education. Nebudete v redakční radě sami, za Českou republiku je tam i Dr. Joseph Albus Schweyk. Asociovaný děkan (?) Univerzity Maxe Broda (?) v Praze. Podle přiloženého životopisu občan rakousko-uherský, bytem v ulici Na bojišti (hospoda u Kalicha). Čaroděj Albus je k nalezení u Harryho Pottera. Pokud máte ještě pochybnosti, kdo Joseph Schweyk je, podívejte se na přiložené foto. Že by se tam Rudolf Hrušínský v roli Švejka ocitl omylem?

Na vaše příspěvky se i s redakční radou velmi seriózního časopisu Neurologie pro praxi těší

prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.
předseda redakční rady



Dr. Juan Suardiaz Muro (Spain)
Technical University of Cartagena (Spain)



Dr. Joseph Albus Schweyk (Czech Republic)
Max-Brod University, Faculty of Education, Prague, Czech Republic



Dr. Kwan Yuet Ling, Linda (China)
Department of Psychology, The Education University of Hong Kong

PS: Až před korekturou zjišťuji, kdo je autorem Švejky profesury – knihovníci z Knihovny univerzitního kampusu Masarykovy university.

„Vytvořili jsme fiktivní životopis Dr. Josepha Albus Schweyky a vložili do redakčního formuláře. Ani ne za pět dnů byl Schweyk do rady přijat i s fotkou Rudolfa Hrušínského v roli Švejka,“ popsal test Jiří Kratochvíl, vedoucí knihovny (Newsletter MU, duben 2017).